

1. Előzetes információk gyűjtése + animációs film

2. Hallgasd meg a történetet! Ismeretlen szavak, kifejezések

3. Események sorrendje

4. Igaz-hamis

5. Mit gondolsz?

RELAX

6. Összehasonlítás - jancsárok - zsoldosok

7. Leporellő készítése - segít az események sorrendje feladat

8. Olvass a térképről!

9. Emlékmű tervezése az elesett harcosoknak

10. Gyűjtőmunka: Hős magyar vezérek nevei Állítsd betűrendbe!

11. Igék gyűjtése - csapatmozgások - cselekvők személye, száma

12. Összetett szavak

13. Milyen sorrendben állította fel seregét Tomori? Te hogyan csináltad volna - és miért? Írd a füzetedbe!

14. Számolós színező

15. Ki volt Kanizsai Dorottya?

16. 3 az 1-ben

17. Hangefektusok

18. Páros tollbamondás

19. Átváltás, és kutatás: 2 mérföld hány kilométer?

20. Az olvasottak alapján mik voltak a csatavesztés okai?

21. Heti kutatómunkád (pl. Újabb eredmények a király halálával kapcsolatban.)

22. Modellezd a csapatok elhelyezkedését! pl. lego, gyurma

23. Mit tettél ma magadért? Mit tettél ma másokért? Miért vagy ma hálás?

24. Plakát Katonák toborzása a haza védelmére

TÉMA: Történelmi olvasmányok

Jókai Mór: A mohácsi csata

Gyűjthető pontok egy héten át

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
2p	2p	2p	2p	2p	2p	2p	3p	3p	2p	2p	2p	4p	3p	2p	1p	3p	3p	2p	2p	5p	2p	6p/nap	2p

JÓKAI MÓR: A MOHÁCSI CSATA részlet

Lassanként gyülekeztek a közel levő főurak bandériumai Tolna alá; eljött Tomory Pál, a hős érsek és az ifjú Zápolya György; csak a leghatalmasabb, a legnehezebben várt Zápolya János késett útjában. Semmi sem mossa le a nagyravágyó vajdáról az utókor gyanúját, hogy készakarva késett el a csatatérről.

Mintegy húszezer ember lehetett már együtt, midőn eszükbe jutott az uraknak, hogy vezér is kellene. Hová süllyedt a hadvezetési erény a magyarnál, eléggé mutatja az, hogy az ország főhaderegének élére, minthogy senki sem volt képes azt csatarendben felállítani, egy papnak kellett állani.

Tomory Pál

Tomory Pál volt az, kit akarata ellen választottak meg, az ifjú Zápolya Györggyel

együtt, a hadsereg vezéréül.

A nyugtalan had nem akart várni az útban levő seregek megérkeztére, mikkel a magyar sereg könnyen nyolcvanezer főre szaporodhatott volna s kétségessé teendé a sors kimenetelét. Lármásan sürgeték a hadnagyok, hogy vezessék őket az ellenségre, s a fővezérek nem voltak képesek a csata kikerülésére beszélni őket.

Az alvezérek nem voltak ily harcra vágyók.

II. Lajos

Ők arra hivatkoztak, hogy törvény szerint csak akkor tartoznak dandáraikkal az ellenségre rohanni, ha maga a király vezényli őket személyesen; amire aztán a fiatal király azt mondá: „Látom, hogy mindenki énvelem akarja magát takargatni, tehát megmutatom, hogy van lelkem a hazáért

meghalni!”

S hadai élére állt. Fél mérföldnyire Mohács alatt ütötték fel a király táborát, ott várták be csatakészben az ellenséget.

Szolimán ezalatt hirtelen átkelt a Dunán, s augusztus 26-án ott állt meg két mérföldnyire a magyar tábortól.

Hétszázezer harcosa volt a szultánnak háromszáz ágyúval, csak huszonkétezer vitéze a magyar királynak és nyolcvan ágyúja. Midőn csatarendbe állíták őket, a víg Perényi Ferenc nagyváradi püspök végzetes tréfával mondá a főuraknak: „Tehát ma huszonhétezer magyar fog az igaz hitért mártírhalált halni; Broderics lehetne hozzánk annyi jóval – ő ismerős Rómában –, hogy neveztetne ki bennünket szentekké.”

Végre eljött a kitűzött nap. Augusztus huszonkilencedikén megindultak a magyar seregek a Mohács alatti mezőre, vígan, csatakészben. A vezérek felállíták a csatarendet: elől a homlokzaton a nehéz ágyúk, az első sorban a gyalogság, a lövészek, Batthyány, Tahy, Perényi Péter és több főurak vezénylete alatt; a második rendben, egy puskalövésnyi távolban a nehézlovasság, kétoldalt a könnyűhuszárok, a harmadik rendben az idegen segédhadak.

Középpütt volt a király maga, mellette az ország főpapjai, csatára fegyverzetten, a nádor, a főhivatalnokok, körülöttük a legpróbáltabb vitézek; ezer páncélos lovag őrizte az ország zászlóját, melyet Drághfy emelt; ősz szokásként sarkantyú nélkül ülvén a lovon, annak jeléül, hogy neki megfutni nem szabad.

A nádor körülvezette a felállított hadsorok előtt a királyt, bemutatta őt a harcosoknak, ki íme, eljött magát honáért és hitéért feláldozni. Isten legyen velünk és a királlyal!

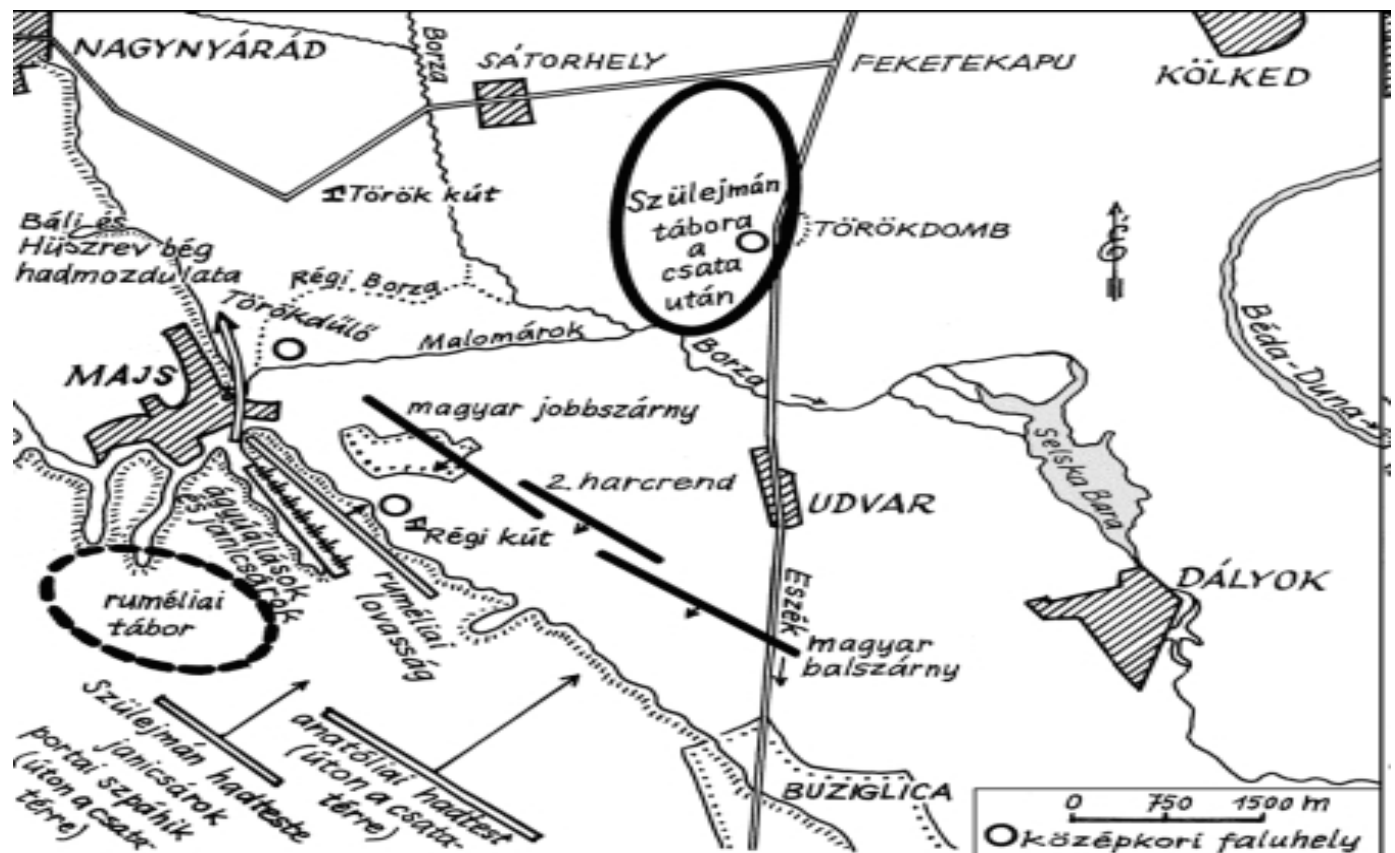
Amint a király visszaért helyére, megfúvatták a trombitákat, de az ellenség nem felelt rá, nyolc óra hosszat álltak szemközt egymással, anélkül, hogy valamelyik fél támadna. Végre megpillantá Tomory, hogy oldalvást a halmok mellett egy hosszú, ezüst csillogású vonal húzódik a magyar tábor felé.

Hétezer török lovas volt az, kik a tábort megkerülni küldettek, s kiket fegyvereik csillogása elárult. Tomory, nem akarván hadrendét megbontani, a király védelmére rendelt Raskayt és Törököt küldé a lappangók ellen. Erre megindult lassan az egész török sereg, középpütt a szultán maga, testőreitől

körülvéve. Trombiták megharsantak mindkétfelől, a törökök százezreinek „Allah” ordítása elnyelé a magyar nép „Jézus” jelszavát, s a két tábor egymásba ömlött.

A harc dühödt volt és elkeserült. Tomory mindenütt jelen. Egyórai hős harcolás után elkezdi hátrálni a roppant török sereg a kis magyar had előtt, majd hanyatt-homlok rohan Földvár felé.

- Utána, a diadal miénk! - kiált Tomory, és rohan Zápolyával a futók után; Báthory András magával ragadja a királyt az üldözés viharában. Ekkor egyszerre szétoszlanak a futók, s az üldöző tömegre háromszáz ágyú okádja irtó tekéit. Az első lövésre lehull Tomory és Zápolya György, a sereg hősei, kik legelől voltak a harcban. Az utánuk jövőket húszezer

janicsárból felállított ércfal fogadja.

A diadalordítás egyszerre halálkiáltássá válik: a bátrak még egy rohamot próbálnak az ágyúk ellen, már közel jutottak hozzájuk, midőn Drághfy is elesik az ország zászlójával. Hiába küzd Batthyány és Thay a két szárnyon, a deréksereg halva fekszik már: fut, aki még futhat.

Egy hirtelen támadt zivataros felhőszakadás vet véget a csatának, melyben a magyar nemzet virága elhullott.

Ez drága nap volt; János fővétele napján a magyar nemzet fővétele lőn: két főpap, huszonnyolc főnemes, ötszáz hivatalbeli főúr s huszonnégyezer nemes veszett el ezen a napon, hős halállal, szomorú halállal.

Elveszett maga a király is. A végveszély pillanatában apródjai, Czetricz és Trepka kiragadák a csatamezőről, s futottak vele az omló zápor oltalma alatt.

Egy kisdéd patakon kellett keresztülúsztatniuk, a Csele erén, mely most a fellegszakadástól megáradt: a király nekiugratott a háborgó víznek, de lova visszabukott a magas partról, maga

alá temetve lovagját s belefojtva a vízbe. Így bukott a magyar az önásta sírba.

A király gyóntató káplánja, Georgius Sirmiensis naplójában egy más változata is jegyeztetik fel a király halálának. Eszerint II. Lajos megmenekült a mohácsi ütközetből, ahol magát igen vitézül viselte, s a kalandosok csapatjának élén egész a szultánig tört magának utat, a zivatar oltalma alatt el is futott, s éjjelre két apródjával egy majorlakba jutott el. Ott páncélját levetve, vacsorához ült. Nemsokára odaérkezett egyik alvezére, Zápolya György, a vajda öccse, aki e szavakkal támadt a királyra: „Te tanchos király! Te vagy az oka ennek a nagy szerencsétlenségnek!”, - s azzal a királyt háromélű dákosával háromszor keresztüliszúrva, megölte.

Annyira bizonyos, hogy midőn a király holttestét a Csele patak partjában megtalálták, a hullától távol volt a páncélja eliszapolva.

A Szerémi által felhozott szóbeszéd szerint Zápolya György alvezért is itt ölték volna meg Tomory harcosai.

Zápolya negyvenezer emberével alig tizennégy mérföldnyi távolban, Szegeden hallgatá az ágyúk dörgését, melyek honának elenyésztét hirdeték.

Tizenegy nap múlva Budán volt Szolimán.

Már Bécs ellen készült, midőn hírül vevé, hogy Ázsiában Kalendor bég fellázadt ellene, s azzal végigvezetve pusztító hadait a Duna és Tisza közén, visszatért Törökországba.

Két hónap múlva találták meg a király hulláját a Csele patakban, s eltemeték őseihez a székesfehérvári sírboltban; ez volt az utolsó királya a magyaroknak, aki az Árpádok végnyugalmi helyére tétetett.

A többi halottakat, kik a mohácsi vérmezőn elestek, egy derék honleány saját költségén temetteté el. Neve Kanizsai Dorottya, özvegy Perényiné. Megérdemli, hogy följegyeztessék emléke, ki a magyar nemzet sírját behantolá.

1. A FILM MEGTEKINTÉSE:

- számodra érdekes, izgalmas eseményekre utaló szavak, kifejezések gyűjtése a film alapján
- a látottak megbeszélése

3. ESEMÉNYEK SORRENDJE

- ___ Utána, a diadal miénk!
- ___ Az ország főhadserégének élére, egy papnak kellett állani.
- ___ Gyülekeztek a közel levő főurak bandériumai Tolna alá.
- ___ Szétoszlanak a futók, s az üldöző tömegre háromszáz ágyú okádja irtó tekéit.
- ___ Szolimán hirtelen átkel a Dunán.
- ___ Így bukott a magyar az önásta sírba.
- ___ A két tábor egymásba ömlött.

4. IGAZ-HAMIS

- II. Lajos király kis serege élén indult a törökök ellen. ____
- A vezérek Mohács mellett felállították a csatarendet. ____
- Az ország zászlaját a király után apródja vitte. ____
- Tomori vezette a magyar sereget. ____
- A török csapat egy része megtámadta az oldalszárnyat. ____
- Tomori seregére háromszáz ágyú ontotta a tüzet. ____
- A magyaroknak nagy nehezen sikerült elmenekülniük a török hadak elől. ____
- A király egy Mohács közeli faluban keresett menedéket, amíg a török sereg elvonult. ____

5. MIT GONDOLSZ?

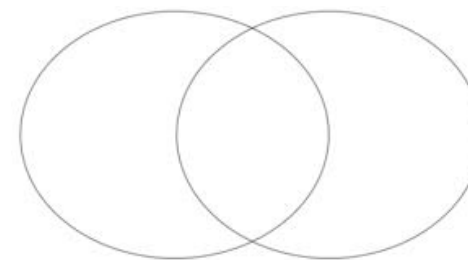
Szerinted mik voltak a csatavesztés okai?

Ha nincs elég információd, kutakodj!

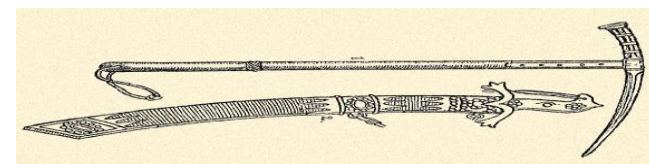
6. ÖSSZEHASONLÍTÁS

Készíts egy Venn diagramot a füzetedbe!

Miben egyformák, miben különböznek a janicsárok és a zsoldosok?

csákány és szablya

8. OLVASS A TÉRKÉPRŐL!

- Gyűjtsd ki a középkori települések neveit a térképvázlatról!
- Közülük az egyik ma egy határátkelő. Melyik az és mely országba kelhetünk át itt? Jelöld valamilyen formában a füzetedben!
- Melyik település található Sátorhelytől keletre?
- Mi terül el Dályoktól északnyugatra?
- Mi látható Majstól délre?

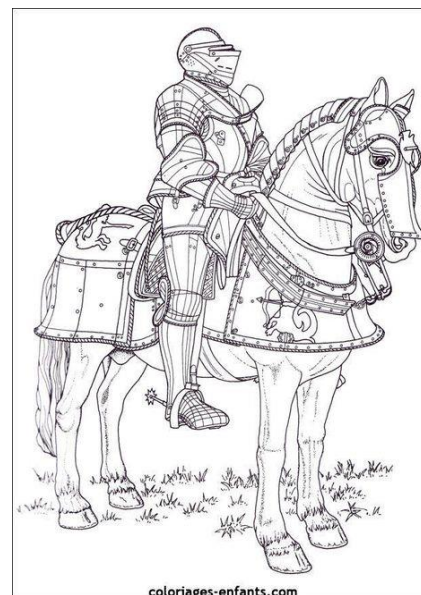
12. ÖSSZETETT SZAVAK

Keresd meg az összetétel másik felét. Az első három hasámban kutakodj!

nagyra -	puska -
csata -	nehéz -
fő -	könnyű -
csata -	segéd -
had -	mártír -

11. IGÉK GYŰJTÉSE - CSAPATMOZGÁSOK

ige	cselekvő száma	cselekvő személye	ideje

páncélos lovag

janicsár aga

1000
 Black
 3874
 Green
 6544
 Red
 8874
 Yellow
 9999
 Brown

2798 + 3746
 185
 1999
 2548 + 1326
 2547
 1508 + 2366
 3105 + 978 + 2461
 3656 + 218
 3784 + 2894 + 2195 + 1
 999 + 7875
 3988
 +4886
 999 + 2458 + 6542
 2888 + 399 + 5587
 8000 + 874
 6666
 3740 + 501 + 5758
 3495 + 6504
 109 + 8 + 6170 + 2587
 1999 + 6875
 333 + 333 + 333 + 1
 658 + 342
 5555 + 3312
 4009
 +4865
 4888 + 1656
 387
 +70
 9990 + 9
 6666 + 3333
 941 + 2933
 6578 + 2299
 8874
 1466
 +8500
 9998 + 9001
 489 + 9510
 1000 + 8999
 9633 + 66
 6536 + 8
 8874
 99 + 8775
 9998
 +1
 80 + 8794
 7099 + 2900
 6847 + 2027
 68 + 384 + 83 + 8339
 2849
 6027 + 2847
 3958 + 4916
 8865 + 9
 509 + 38 + 9446 + 3
 426
 +2933
 5941
 185 + 8689
 8784 + 90
 900 + 7969 + 5
 555 + 445
 199 + 801
 3476 + 6523
 666 + 8208

1. Hangos olvasás gyakorlása
2. Ige - piros pötty, főnév - sárga háromszög, melléknév - zöld négyzet, számnév - lila téglalap
3. Tudósítás írása a csatáról - korabeli kifejezéseket is használj!

nagyravágyó készakarva főhadsereg csatatérről hadvezetés csatarendben választottak megérkeztére kimenetelét nyolcvanezer kétségesség fővezérek kikerülés dandáraik mérföldnyire visszavonulásra hétszázezer nagyváradi mártírhalál	csatározásai szekérsáncot visszautasították homlokzaton puskalövésnyi nehézlovasság könnyűhuszárok fegyverzetten főhivatalnokok körülvezettek megpillantá megfúvatták diadalordítás halálkiáltás deréksereg felhőszakadás huszonkétezer visszabukott keresztülúsztatni	sírját behantolá vérmezőn eleestek fehértvári sírbolt eltemeték őseihez fellázadt ellene mérföldnyi távolban vitézül viselte gyóntató káplánja magyar nemzet hirtelen támadt ország zászlajával deréksereg halva rohamot próbáltak ország zászlójával janicsárból felállított ércfal fogadja széttöszlanak a futók háromszáz ágyú okádja irtó tekéit
--	--	--

17. HANGEFFEKTUSOK

Állíts elő különböző hangeffektusokat a történethez, amit be is mutatsz az osztálynak!

- gyülekeznek a csapatok
- csatasorba állnak
- a török csapat átkel a Dunán

A további ötleteket rád bízom.

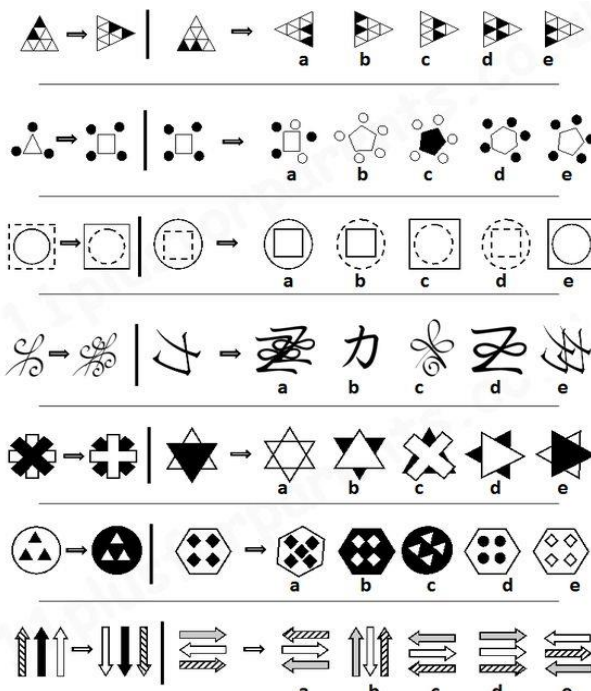

18. PÁROS TOLLBAMONDÁS

Beszéljétek meg a társaddal, melyek azok a szavak a történetben, amelyeknek ügyelni kell a helyesírására.

Keressetek ilyeneket a történetben. Legalább 15-t válasszatok!

RELAX - Gondolkodni ér!

+ 1.

Mit gondolsz mi lett a csatavesztés következménye Magyarországra nézve? Kutakodj, kérdezősködj, olvass utána! Oszd meg az információidat a többiekkel!

RELAX - Saját címer tervezése

